

דף מקורות בנושא: שנת שבתון יהיה לארץ ו...לנפש

1. שמות יט, ו

וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכֶּת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ

2. דברים ד, ז

כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרִבִּים אֵלָיו פִּיהֶנּוּ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו וּמִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צְדִיקִים כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם

3. אורות עמ' קד

בראשית מטעו של העם הזה, אשר ידע לקרא בשם הרעיון האלהי הברור והטהור בעת השלטון הכביר של האליליות בטומאתה-פראותה, נתגלתה השאיפה להקים צבור אנושי גדול אשר ישמור את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט'. זוהי השאיפה, שבאה מכח ההכרה הברורה והעזה והתביעה המוסרית הכוללת והרמה, להוציא את האנושיות מתחת סבל נורא של צרות רוחניות וחמריות ולהביאנה לחיי חופש מלאי הוד ועדן, באור האידיאה האלהית, ולהצליח בזה את כל האדם כלו. למלואה של שאיפה זו צריך דוקא, שציבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכסא ממלכה לאומית, ברום התרבות האנושית, 'עם חכם ונבון וגוי גדול', והאידיאה האלהית המוחלטת מושלת שמה ומחיה את העם ואת הארץ במאור-חייה. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצוינים, חסידים ונזירים ואנשי-קדש, חיים באור האידיאה האלהית, כי גם עמים שלמים, מתוקנים ומשוכללים בכל תקוני התרבות והישוב המדיני; עמים שלמים, הכוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמנותית, הפרושית, המשכלת והקדושה, עד המערכות הרחבות, הסוציאליות, הפוליטיות והאקנומיות, ועד הפרולטריון לכל פלגותיו, אפילו היותר נמוך ומגושם.

4. מדרש תנחומא נשא פרק טז

אמר רבי שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את העולם נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים. ברא את האדם וצוה אותו ואמר לו מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו

5. רמב"ם מורה נבוכים, ח"ג פרק נא

כי תכלית כוונתם כל ימי חייהם - להמציא אומה שתדע האלוה ותעבדהו...

6. ר' צדוק הכהן מלובלין, תקנת השבין ו'

שזה כל ענין האבות להעמיד אומה שלימה עושי רצון ה'...

7. שם משמואל, פרשת יתרו, שנת תרע"ח

דהנה ידוע דג' אבות הם מאירים ללב ישראל וכל דעה ישרה ומדה נכונה בישראל מינייהו הוא, כי הם ע"ה כל ישעם וכל חפצם להעמיד אומה שלימה וקהל ועדה קדושה עובדי השי"ת...

8. הרב קוק זצ"ל, הקדמה לשבת הארץ – שבת היחיד ושבת האומה

היחיד מתנער מחיי-החול לפרקים קרובים - בכל שבת. 'באה שבת באה מנוחה', מתחלת הנפש להשתחרר מכבליה הקשים, 'ביום הניח ד' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה אשר עובד בד', ומבקשת היא לה אז נתיבות עליונות, חפצים רוחניים, כפי טבע-מקורה, 'טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון, להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות, עלי עשור ועלי נבל, עלי הגיון בכנור'. 'ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם!' יום קדוש, אשר בו תתגלה נטית האומה - הנטיה של החיים האלהיים כמו שהם - ביחידה אות היא לאומה, שיש בסגולת נשמתה צורך ויכולת להתענג על ה' - ונעם אלהי, המתכנס לנקודה רוחנית של נשמה-יתרה, שרוי בלבו של כל יחיד מבניה.

את אותה הפעולה, שהשבת פועלת על כל יחיד, פועלת היא השמיטה על האומה בכללה. צורך מיוחד הוא לאומה זו, שהיצירה האלהית נטועה בקרבה באופן בולט ונצחי, כי מזמן לזמן יתגלה בתוכה המאור האלהי שלה בכל מלא זהרו, אשר לא ישביתוהו חיי- החברה-של-חול עם העמל והדאגה, הזעף והתחרות אשר להם, למען תוכל להתגלות בקרבה פנימה טהרת נשמתה בכללותה כמו-שהיא. ואם אותה האביריות, המוכרחת להתלוות עם כל סדר של חיי-צבור קבועים, גורמת להקטין את עדינות-החיים המוסרית, והנגוד, המתמיד שבין השמיעה האידיאלית להכרזה של חסד ואמת, חמלה ורחמים, לבין הנגישה והכפיה ולחץ הקפדה של קנין ורכוש, המוכרחים להראות בעולם המעשי, גורם הרחקה לאור האלהי מתכונת הכרתה הציבורית של האומה, שהרחקה זו מפעפעת כארס גם במוסרם של היחידים - הנה הפסקת הסדר החברתי בצדדים ידועים, מתקופה לתקופה, מביאה לאומה זו, כשהיא מסודרת, על מכונה, לידי עליתה העצמית למרומי התכונות הפנימיות שבחיים המוסריים והרוחניים, מצד התכן האלהי שבהם, העומד למעלה למעלה מכל תכסיס וסדר חברתי והוא מעבד ומעלה את הסדרים החברתיים ונותן להם את שלמותם.

9. הרב קוק זצ"ל, אורות התשובה ו, ג

יראת חטא הטבעית היא הטבע האנושי הבריא ביחס למוסר הכללי, והיא הטבע הישראלי המיוחד ביחס לכל חטא ועון מצד התורה והמצוה מורשה קהלת יעקב. ואין טבע זה חוזר לישראל כי אם ע"י תלמוד תורה בהמון, תלמוד תורה לגדל תלמידי חכמים, וקביעת עתים לתורה להמון הרחב.

10. ויקרא כו, לב-לה

(לב) וְהִשְׁמַתִּי אֶנִּי אֶת הָאָרֶץ וְשָׂמְמוּ עָלֶיהָ אִיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ :
(לג) וְאַתֶּם אֲזַרְהוּ בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חָרֵב וְהִיְתָה אֲרֻצְכֶם שְׂמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרְבָה :
(לד) אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת שְׁבֹתֶיהָ כֹּל יְמֵי הַשְּׁמָה וְאַתֶּם בְּאָרֶץ אִיְבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת שְׁבֹתֶיהָ :
(לה) כֹּל יְמֵי הַשְּׁמָה תִשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא שְׁבֹתָה בְּשְׁבֹתֵיכֶם בְּשְׁבֹתְכֶם עָלֶיהָ :
(ויקרא כו)

11. אבות פ"ה מ"ט

גְלוֹת בְּאֶה לְעוֹלָם... עַל הַשְּׁמִטָּה הָאָרֶץ

12. שבת לג ע"א

בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן...

13. הרב קוק זצ"ל, הקדמה לשבת הארץ

ישראל בגולה עזב את דאגתו מכל עניני-חול מצד כללות האומה. שם את עיניו ולבו רק בשמים ממעל. לבו לא הלך עוד להרבות חיל, רכב וסוס, ככל גוי על אדמתו ובכלל לא היה עוד לכלל האומה שום עסק חמרי, יחד עם זה חדל לעגב אל כל תזנוני הגוים הרבים. ורוח-ה' החל לפעמו להשכיל אל ערך האדם ומעלת נשמתו, וכן להוקיר ביחוד את ערכה הרוחני של האומה ויתרונה האלהי. התורה נתחבבה עליו מזהב ומפז רב כבימי-נעוריו הטובים. על קדושת האמונה והמצות יצא להורג בשמחת-לבב. עיניו ולבו, אשר היו בשמים תמיד, העלו ארוכה לכל משובות החיים הלאומיים ולכל פשעיהם. ומעת אשר התרחק מארצו פנה תמיד אליה, - אבל לא במבט גס, לא ככל שוכן-בית-חמר המשתוקק אל ארץ מכורתו מפני שהיא משביעתו לחם ומספקת לו את חפציו החמריים, כי בעינים מלאות חבת קדש הביט אליה, אל סגולתה הפנימית המתאימה לתשוקה האלהית אשר החלה לשוב לתוכו.

14. דברי הימים ב, לו, כ

(כ) וַיְגַל הַשְּׂאֲרִית מִן הַחֶרֶב אֶל בָּבֶל וַיְהִיוּ לוֹ וּלְבָנָיו לְעִבְדִּים עַד מֶלֶךְ מַלְכוּת פָּרְס׃ (כא) לְמַלְאוֹת דָּבָר יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ עַד רְצִתָּהּ הָאָרֶץ אֶת שְׁבִתוֹתֶיהָ כֹּל יְמֵי הַשְּׂמֵה שְׁבִתָּהּ לְמַלְאוֹת שְׁבָעִים שָׁנָה׃ (כב) וּבְשָׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לְכָלוֹת דָּבָר יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ הָעִיר יְהוָה אֶת רוּחַ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וַיַּעֲבֹר קוֹל בְּכָל מַלְכוּתוֹ וְגַם בְּמַכְתָּב לְאֹמֶר׃ (כג) כֹּה אָמַר כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כֹּל מִמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָקַד עָלַי לְבָנוֹת לוֹ בְּיַת